

Sygn. akt II Ca 690/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 grudnia 2017 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Dariusz Iskra (sprawozdawca)

Sędziowie: Sędzia Sądu Okręgowego Dorota Modrzewska-Smyk

Sędzia Sądu Okręgowego Marta Postulska-Siwiek

Protokolant Protokolant Beata Prokop

po rozpoznaniu w dniu 14 grudnia 2017 roku w Lublinie, na rozprawie

sprawy z powództwa B. W.

przeciwko T. M.

o zapłatę kwoty 55000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 30 kwietnia 2011

roku do dnia zapłaty

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego w Chełmie z dnia 18

kwietnia 2017 roku, sygn. akt I C 799/14

I. zmienia częściowo zaskarżony wyrok:

1) w punkcie I w ten sposób, że uchyla rozstrzygnięcie o rozłożeniu na raty kwoty 36727,21 zł (trzydzieści sześć tysięcy siedemset dwadzieścia siedem złotych dwadzieścia jeden groszy),

2) w punkcie III w ten sposób, że zasądza od T. A. M. na rzecz B. W. odsetki ustawowe od kwoty

36727,21 zł (trzydzieści sześć tysięcy siedemset dwadzieścia siedem złotych dwadzieścia jeden groszy) także za okres od dnia 7 listopada 2014 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku i odsetki ustawowe za opóźnienie od tej samej kwoty za okres od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia 18 października 2016 roku;

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. zasądza od T. M. na rzecz B. M.

W. kwotę 1204,60 zł (tysiąc dwieście cztery złote sześćdziesiąt groszy) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Sygn. akt II Ca 690/17

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 9 lipca 2014 roku, wniesionym do Sądu Rejonowego w Chełmie najpóźniej w dniu 14 lipca 2014 roku, powódka – B. W. wносиła o zasądzenie od pozwanego T. M. kwoty 55000 zł tytułem zachowku po zmarłym J. M. (1) z odsetkami ustawowymi od dnia 30 kwietnia 2011 roku oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powódka podniosła, że spadkodawca J. M. (1) zmarł dnia 30 kwietnia 2011 roku i pozostawił troje spadkobierców: syna – T. M. oraz córki – J. S. i B. W.. W dniu 16 marca 2011 roku spadkodawca darował swojemu synowi T. M. nieruchomość położoną w C. przy ul. (...), pomijając pozostałych zstępnych.

Powódka wskazała, że przysługuje jej zachówek w wysokości połowy udziału, który przypadły jej w drodze dziedziczenia ustawowego. Zgodnie zaś z treścią art. 993 k.c. przy obliczaniu zachowku uwzględnia się również wartość poczynionych za życia darowizn. Przyjmując, że wartość rynkowa darowanej pozwanemu nieruchomości z zabudowaniami wynosi 330000 zł, powódka wskazała, że kwota należna powódce tytułem zachowku wynosi więc 55000 zł.

*

W odpowiedzi na pozew pozwany – T. M. uznał powództwo co do zasady, kwestionując wartość nieruchomości będącej przedmiotem darowizny, a tym samym wysokość należnego powódce zachowku. Pozwany wnosił o ustalenie wartości nieruchomości na dzień dokonania darowizny na kwotę 200000 zł i ustalenie aktualnej wartości nieruchomości na kwotę 160000 zł. Pozwany podniósł, że do długów spadkowych należą: koszty pogrzebu spadkodawcy w kwocie 2963,88 zł, koszty nagrobka zmarłego w kwocie 4000 zł, zaległości wobec (...) w kwocie 4062,44 zł. Pozwany podniósł także, że J. M. (2) około 18 lat temu zbył nieruchomość o powierzchni 0,5 ha na rzecz Miasta C. i całą uzyskaną ze sprzedaży kwotę darował B. W. i J. S., to jest po 25000 zł. Kwoty te w tamtym okresie miały odpowiednio wyższą wartość niż obecnie i dlatego otrzymując powyższą darowiznę siostry pozwanego zostały prawie całkowicie zaspokojone za życia spadkodawcy. Pozwany wniósł o zasądzenie od powódki zwrotu kosztów procesu (k. 34-36).

*

W piśmie procesowym złożonym w dniu 5 grudnia 2014 roku powódka cofnęła powództwo co do kwoty 2321,30 zł (k. 48-50).

*

Wyrokiem z dnia 18 kwietnia 2017 roku Sąd Rejonowy w Chełmie:

I. zasądził od T. M. na rzecz B. W. kwotę 36727,21 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 19 października 2016 roku do dnia zapłaty, przy czym zasądzoną kwotę rozłożył na 60 rat, to jest: pięćdziesiąt dziewięć rat równych w wysokości po 600 zł każda z rat; sześćdziesiąta rata w wysokości 1327,21 zł wraz z wyżej wymienionymi odsetkami, płatnych miesięcznie do dnia 30 – tego każdego miesiąca, poczynając od miesiąca uprawomocnienia się wyroku, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w razie uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat;

II. umorzył postępowanie co do kwoty 2321,30 zł;

III. oddalił powództwo w pozostałej części;

IV. zasądził od T. M. na rzecz B. W. kwotę 1613,76 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

V. nakazał ściągnąć od powódki B. W. na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego w Chełmie) kwotę 209,35 zł tytułem wydatków uiszczonych tymczasowo ze środków Skarbu państwa;

VI. nakazał ściągnąć od T. M. na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego w Chełmie) kwotę 420,65 zł tytułem wydatków uiszczonych tymczasowo ze środków Skarbu państwa;

VII. obciążył Skarb Państwa nieuiszczoną opłatą od pozwu w kwocie 2750 zł (k. 361-361v).

W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy ustalił, że J. M. (1), ojciec powódki i pozwanego, zmarł w dniu 30 kwietnia 2011 roku.

Sąd Rejonowy ustalił, że postanowieniem z dnia 18 listopada 2014 roku, wydanym w sprawie I Ns 925/14, Sąd Rejonowy w Chełmie stwierdził, że spadek J. M. (1) nabyły na podstawie ustawy dzieci: B. W., T. M. i J. S. po 1/3 części każde z nich.

Sąd Rejonowy ustalił, że umową darowizny z dnia 16 marca 2011 roku, zawartą w formie aktu notarialnego Rep. A Nr (...), J. M. (1) darował swojemu synowi T. M. zabudowaną nieruchomość położoną w C. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Chełmie prowadzi księgę wieczystą (...).

Sąd Rejonowy ustalił, że po śmierci ojca T. M. pokrył koszty jego pogrzebu w łącznej wysokości 2963,88 zł oraz koszty wykonania nagrobka w kwocie 4000 zł.

W dniu 12 maja 2011 roku pomiędzy (...) Spółką Akcyjną w W. a T. M. została zawarta ugoda nr (...), zgodnie z którą dłużnik (w ugodzie określony jako J. M. (1)) potwierdził i bezwarunkowo uznał w całości zadłużenie wobec wierzyciela w kwocie 4062,44 zł, wynikające z nieterminowego regulowania należności za dostarczane paliwo gazowe do nieruchomości położonej w C. przy ul. (...). Tego samego dnia T. M. podpisał oświadczenie, w którym oświadczył, iż uznaje za swój dług po zmarłym J. M. (1) z tytułu dostawy gazu ziemnego do budynku położonego w C. przy ul. (...) oraz, że dług ten obejmuje należność powstałą w okresie od dnia 3 lutego 2011 roku do dnia 10 maja 2011 roku, na którą składa się należność główna w wysokości 4062,44 zł powiększona o odsetki ustawowe od dat wymagalności do dnia zapłaty. Na poczet powyższej ugody pozwany uiszczył kwotę 4336,96 zł.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 20 sierpnia 1998 roku J. M. (1) sprzedał Gminie M. C. nieruchomość położoną w C. przy ul. (...) w obrębie nr (...) za cenę w kwocie 55000 zł. Umowa ta została zawarta w związku z przeznaczeniem tej nieruchomości zgodnie z miejscowym planem ogólnym zagospodarowania przestrzennego miasta C. na rozbudowę cmentarza komunalnego.

Sąd Rejonowy ustalił, że w skład spadku po J. M. (1) nie wchodzi nieruchomości, ruchomości, czy środki pieniężne.

Sąd Rejonowy ustalił, że T. M. ma rozpoznany rak gruczołu krokowego. Orzeczeniem z dnia 17 października 2016 roku został zaliczony przez (...) do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w C. do znacznego stopnia niepełnosprawności oraz uznany za niezdolnego do pracy. Do dnia 10 października 2017 roku pozwanemu został przyznany zasiłek rehabilitacyjny, który w miesiącu grudniu 2016 roku wyniósł 1440 zł.

Sąd Rejonowy przytoczył treść przepisów art. 991 § 1 i 2 k.c. i wskazał, że powódka nie otrzymała należnego jej zachowku po zmarłym ojcu.

Sąd Rejonowy wyjaśnił sposób obliczenia należnego zachowku i wskazał, że J. M. (1) nie pozostawił jakichkolwiek aktywów spadkowych.

Sąd wskazał, że obliczając wartość należnego powódce zachowku należy doliczyć do spadku wartość dokonanej przez spadkodawcę na rzecz T. M. darowizny nieruchomości położonej w C. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Chełmie prowadzi księgę wieczystą nr (...).

Sąd wskazał, że wartość przedmiotowej nieruchomości, obliczona według stanu z chwili dokonania darowizny, a według cen aktualnych, wynosi 230000 zł. Należy zatem przyjąć, że wartość aktywów spadkowych wynosi w niniejszej sprawie kwotę 230000 zł. Od kwoty tej należy odjąć wartość pasywów. Po śmierci ojca T. M. pokrył koszty jego pogrzebu w łącznej wysokości 2963,88 zł oraz koszty wykonania nagrobka w kwocie 4000 zł. Powódka przyznała powyższy fakt i w konsekwencji cofnęła powództwo o 1/3 tej kwoty, to jest o kwotę 2321,30 zł.

W ocenie Sądu, powyższe działanie rachunkowe nie było właściwe, ponieważ od wartości stanu czynnego spadku, to jest kwoty 230000 zł, odjąć uiszczoną przez pozwanego kwotę 6963,88 zł tytułem kosztów pogrzebu spadkodawcy i kosztów wykonania nagrobka.

Sąd wskazał, że T. M. uregulował długi spadkowe – należności za dostarczane paliwo gazowe do nieruchomości położonej w C. przy ul. (...) w łącznej wysokości 2672,81 zł.

Sąd wskazał, że czysta wartość spadku wynosi 220363,31 zł (= 230000 zł – 6963,88 zł – 2672,81 zł)

Sąd wskazał, że otrzymany substrat zachowku, czyli kwotę 220.363,31 zł, należy pomnożyć przez udział spadkowy stanowiący podstawę do obliczenia zachowku. Należny powódce zachówek wynosi połowę wartości udziału spadkowego, który by jej przypadął przy dziedziczeniu ustawowym, a który wynosi 1/3 część. Ułamek stanowiący podstawę do obliczenia należnego powódce zachowku wynosi 1/6. Należny powódce zachówek stanowi zatem kwotę 36727,21 zł.

W ocenie Sądu brak jest wystarczających dowodów świadczących o tym, że powódka otrzymała od swojego ojca kwotę pieniężną pochodzącą ze sprzedaży nieruchomości w 1998 roku.

Sąd wskazał, że zasądzoną w pkt I kwotę rozłożył na 60 rat, w tym 59 równych rat po 600 zł i ostatnia rata w wysokości 1327,21 zł z odsetkami.

Sąd Rejonowy wskazał, że podstawę prawną rozstrzygnięcia o żądaniu odsetek stanowią przepisy art. 481 § 1 i 2 k.c. Wprawdzie powódka domagała się odsetek od dnia 30 kwietnia 2011 roku, jednak Sąd zasądził odsetki od zasądzonej kwoty od dnia 19 października 2016 roku.

Sąd Rejonowy przytoczył treść przepisu art. 455 k.c. i wskazał, że w niniejszej sprawie termin spełnienia roszczenia o zachówek wynika z właściwości zobowiązania. Z właściwości tego zobowiązania wynika zaś, że okoliczności wpływające na istnienie i wysokość roszczenia nie są znane zaraz po śmierci spadkodawcy, czy w chwili wezwania do zapłaty, czy też w chwili wniesienia pozwu. Przy ustalaniu terminu wymagalności tego roszczenia należy uwzględnić wszystkie okoliczności mające wpływ na określenie wysokości tego zachowku.

W rozpatrywanej sprawie dopiero z chwilą wydania przez biegłego opinii, której przedmiotem było oszacowanie wartości darowanej pozwanemu nieruchomości, stało się możliwe obliczenie należnego powódce zachowku.

W ocenie Sądu, odsetki od zasądzonej kwoty należą się zatem od następnego dnia po dniu wydania przez biegłego ustnej opinii na rozprawie, co miało miejsce w dniu 18 października 2016 roku.

Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia o kosztach procesu Sąd Rejonowy wskazał przepis art. 100 zd. 1 k.p.c.

*

Od wyroku z dnia 18 kwietnia 2017 roku apelację wniosła powódka, wskazując, że zaskarża ten wyrok częściowo:

„1. w punkcie III. wyroku w zakresie, w jakim oddalono powództwo o zasądzenie odsetek ustawowych od kwoty 36.227,21 zł za okres od dnia 30 października 2014 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia 18 października 2016 r.,

2. w punkcie 1. wyroku w zakresie, w jakim zasądzoną kwotę 36.227,21 zł rozłożono na 60 rat, to jest pięćdziesiąt dziewięć rat równych w wysokości po 600 zł każda z rat; sześćdziesiąta rata w wysokości 1.327, 21 zł”.

Powódka zarzuciła:

„1. naruszenie przepisów prawa procesowego:

- art. 233 § 1 KPC przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i braku wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego sprawy, polegającego na przyjęciu, iż w niniejszej sprawie brak jest podstaw do zasądzenia odsetek od kwoty 36.727,21 zł od daty wcześniejszej niż 19 października 2016 r.;

- art. 320 KPC przez przyjęcie, że zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek uzasadniający rozłożenie zasądzonej kwoty na raty;

2. naruszenie przepisów prawa materialnego: art. 455 KC w zw. z art. 481 § 1 KC przez jego niewłaściwe zastosowanie i w konsekwencji uznanie, że odsetki od kwoty zachowku należy zasądzić od daty późniejszej niż dzień doręczenia pozwanemu pozwu”.

Powódka wniosła o:

„1. zmianę zaskarżonego wyroku przez:

- zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki odsetek ustawowych od kwoty 36.727,21 zł za okres od dnia 30 października 2014 roku do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;

- zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 36.727,21 zł bez rozłożenia na raty;

2. zwolnienie powódki od kosztów sądowych w tym opłaty od apelacji;

3. zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych” (k. 376-380).

÷

W załączniku do protokołu rozprawy apelacyjnej T. M., reprezentowany przez pełnomocnika, wniósł o oddalenie apelacji (k. 407-410).

*

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja jest zasadna prawie w całym zakresie zaskarżenia.

Uzasadniony jest zarzut naruszenia przepisu art. 320 k.p.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie. Okoliczności rozpoznawanej sprawy nie dają podstaw do oceny, że zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek przemawiający za rozłożeniem na raty zasądzonego przez Sąd pierwszej instancji świadczenia.

J. M. (1) zmarł w dniu 30 kwietnia 2011 roku. Na dwa tygodnie przed śmiercią T. M. na podstawie umowy darowizny zawartej z ojcem nabył własność nieruchomości, która była jedynym istotnym składnikiem majątku darczyńcy. Niewątpliwie T. M. miał świadomość tego, że po dokonaniu darowizny ojcu nie przysługują już żadne prawa majątkowe o istotnej wartości.

Najpóźniej w czerwcu 2014 roku T. M. otrzymał odpis wniosku o zavezwanie do próby ugodowej w kwestii zachowku po zmarłym ojcu, jednak nie stawił się w dniu 18 czerwca 2014 roku na posiedzenie przed Sądem Rejonowym w Chełmie w sprawie I (...).

Odpis pozwu wniesionego w rozpoznawanej sprawie doręczony został pozwanemu w dniu 30 października 2014 roku (k. 45 – potwierdzenie odbioru).

W odpowiedzi na pozew złożonej w dniu 13 listopada 2014 roku pozwany, reprezentowany przez pełnomocnika, złożył oświadczenie, że uznaje powództwo co do zasady.

Biorąc pod uwagę zawarte w odpowiedzi na pozew twierdzenia pozwanego co do wartości nieruchomości, która była przedmiotem darowizny, oraz twierdzenia pozwanego co do wysokości długów spadkowych, należy przyjąć, że T. M. już od chwili doręczenia mu pozwu wiedział, że będzie zobowiązany do zapłaty określonej kwoty pieniężnej tytułem zachowku, nie mającej wysokości symbolicznej.

W ocenie Sądu Okręgowego, T. M. powinien liczyć się z obowiązkiem zapłaty zachowku na rzecz siostry już od chwili śmierci spadkodawcy, gdyż nabywając nieruchomość od ojca w drodze darowizny wiedział w chwili śmierci ojca, że w skład spadku po ojcu nie wchodzi jakiegokolwiek prawa majątkowe o istotnej wartości.

W związku z powyższym należy przyjąć, że od chwili, w której pozwany powinien liczyć się z obowiązkiem zapłaty zachowku na rzecz siostry do chwili orzekania w sprawie przez Sąd Rejonowy, jako sąd pierwszej instancji, upłynęło prawie sześć lat. W ocenie Sądu Okręgowego było to okres w zupełności wystarczający do tego, aby zabezpieczyć odpowiednie środki na zapłatę zachowku. Co więcej, gdyby zachówek był płacony już tylko częściami, zobowiązanie z tego tytułu zostałyby przez pozwanego do chwili obecnej wykonane albo w całości albo w przeważającej części.

W okolicznościach rozpoznawanej sprawy rozłożenie zasądzonej kwoty na raty godzi w interes powódki, jako osoby uprawnionej do otrzymania zachowku, gdyż zapłatę kwoty z tego tytułu Sąd Rejonowy rozłożył na okres w istocie dodatkowych pięciu lat, licząc od dnia uprawomocnienia się wyroku.

Z przepisu art. 320 k.p.c. wynika, że może mieć on zastosowanie jedynie w wypadkach szczególnie uzasadnionych. Sytuacja osobista lub zdrowotna osoby zobowiązanej może w okolicznościach konkretnej sprawy uzasadniać przyjęcie, że taki wypadek zachodzi, jednak sytuacja taka podlega rozważeniu na tle wszystkich okoliczności danej sprawy i nie oznacza automatyzmu w ocenie.

Przy ocenie, czy w konkretnej sprawie zachodzą podstawy faktyczne do zastosowania przepisu art. 320 k.p.c., należy mieć również na uwadze interes osoby uprawnionej do otrzymania świadczenia. Wykładnia przepisu art. 320 k.p.c. nakazuje przyjąć, że jego zastosowanie nie może prowadzić do pokrzywdzenia wierzyciela w większym stopniu, niż stopień niedogodności dłużnika wynikający z niezastosowania tego przepisu, to jest z nierozłożenia zasądzonego świadczenia na raty.

÷

Uzasadnione są częściowo zarzuty dotyczące rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji oddalającego żądanie zapłaty odsetek od kwoty 36722,21 zł za okres wcześniejszy niż dzień 19 października 2016 roku.

Podstawą prawną roszczenia o zapłatę odsetek za fakt opóźnienia w zapłacie kwoty zachowku jest przepis art. 481 § 1 k.c. Przepis ten stanowi, że jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

O tym, kiedy dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia, w tym także świadczenia pieniężnego, rozstrzyga treść przepisów art. 476 zd. 1 k.c. w zw. z art. 476 zd. 2 k.p.c. Z przepisów tych wynika, że dłużnik dopuszcza się opóźnienia, gdy nie spełnia świadczenia w terminie, a jeżeli termin nie jest oznaczony, gdy nie spełnia świadczenia niezwłocznie po wezwaniu przez wierzyciela.

Wykładnię przepisów art. 476 zd. 1 k.c. w zw. z art. 476 zd. 2 k.p.c. należy uzupełnić o stwierdzenie, że dłużnik dopuszcza się opóźnienia także wówczas, gdy nie spełnia świadczenia w terminie wynikającym z właściwości zobowiązania. Wniosek taki wynika z zestawienia przepisów art. 476 zd. 1 k.c. i art. 476 zd. 2 k.p.c. z treścią przepisu art. 455 k.c.

Nie jest trafne stanowisko Sądu pierwszej instancji, że w rozpoznawanej sprawie termin spełnienia świadczenia z tytułu zachowku wynika z właściwości zobowiązania. Wynikające z przepisów prawa spadkowego zobowiązanie jest zobowiązaniem do spełnienia świadczenia pieniężnego, a przepisy Kodeksu cywilnego nie przewidują dla tego świadczenia szczególnych wymagań regulujących sposób, w jaki ma zostać spełnione, czy też okoliczności, w jakich ma zostać spełnione. Świadczenie pieniężne może być spełnione w każdy przewidziany prawem sposób dla spełniania tego rodzaju świadczeń – gotówką, w formie bezgotówkowej.

Przepis art. 995 § 1 k.c. stanowi, że wartość przedmiotu darowizny oblicza się według stanu z chwili jej dokonania, a według cen z chwili ustalania zachowku.

Powołany przepis ma istotne znaczenie w wypadku, w którym następuje zmiana wartości przedmiotu darowizny pomiędzy chwilą dokonania darowizny a chwilą ustalenia zachowku, przy zachowaniu niezmienności stanu przedmiotu darowizny. Powołany przepis nie reguluje natomiast skutków prawnych takiego stanu rzeczy, w którym wartość przedmiotu darowizny i innych składników spadku, których wartość brana jest pod uwagę przy ustaleniu zachowku, nie ulega zmianie przez określony czas przed ustaleniem zachowku, albo nawet ulega zmniejszeniu. Przyjęcie w takiej sytuacji, że o opóźnieniu w zapłacie zachowku można by mówić dopiero od chwili ustalenia tego zachowku, mogłoby prowadzić do rozstrzygnięć w oczywisty sposób niesprawiedliwych, a dodatkowo stanowić dla osób zobowiązanych pretekst do wstrzymywania się z zapłatą zachowku na rzecz osób uprawnionych oraz do nieuzasadnionego przedłużania postępowania sądowego w sprawach o zapłatę zachowku.

Jeżeli zatem wartość przedmiotu darowizny oraz składników majątku spadkowego nie ulegała zmianie w oznaczonym okresie czasu przed ustaleniem należnego zachowku, to okoliczność ta musi być wzięta pod uwagę przy ocenie, czy dłużnik zobowiązany do zapłaty zachowku opóźnił się ze spełnieniem świadczenia z tego tytułu.

W stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy pozwany w odpowiedzi na pozew wskazał, że w dniu 16 marca 2011 roku nieruchomość będąca przedmiotem darowizny miała wartość 200000 zł.

Z powyższego wynika, że przyjmując za punkt wyjścia twierdzenia pozwanego co do wartości przedmiotowej nieruchomości, że wartość ta nie uległa istotnej zmianie do chwili wystąpienia przez powódkę z żądaniem zapłaty zachowku.

Z opinii biegłego H. K. wynika, że wartość przedmiotu darowizny według cen na dzień 1 grudnia 2015 roku wyniosła 230000 zł (k. 192 i następne). Biegły dokonał wyceny wartości rynkowej nieruchomości według metody porównawczej, przyjmując do porównania transakcje dotyczące nieruchomości podobnych, mające miejsce w dniach 1 kwietnia 2015 roku, 11 czerwca 2015 roku i 19 czerwca 2015 roku, a dodatkowo w dniach 22 stycznia 2015 roku, 3 marca 2014 roku, 7, 21, 29 i 30 kwietnia 2015 roku, 14 maja 2015 roku, 6 czerwca 2015 roku, 8 lipca 2014 roku, 17 i 18 września 2015 roku i 8 października 2015 roku. Z opinii wynika, że przy wycenie wartości nieruchomości, której pośrednio sprawa dotyczy, biegły nie dokonywał korekt wynikających z upływu czasu, co oznacza, że w 2015 roku wartość nieruchomości nie ulegała zmianom ze względu na upływ czasu.

Zebrany w sprawie materiał procesowy nie daje podstaw do przyjęcia, że w chwili, w której pozwanemu został doręczony odpis pozwu, wartość przedmiotu darowizny była inna niż ustalona przez biegłego w rozpoznawanej sprawie. Z opinii biegłego wynika, że ceny nieruchomości o właściwościach porównywalnych nie ulegały zmianom w 2015 roku.

W rozpoznawanej sprawie odpis pozwu zawierający żądanie zasądzenia zachowku doręczony został pozwanemu w dniu 30 października 2014 roku (k. 45). W ocenie Sądu Okręgowego termin tygodniowy od dnia doręczenia wezwania był wystarczający do tego, aby pozwany spełnił żądane od niego świadczenie z tytułu zachowku w należnej wysokości.

Należy zatem przyjąć, że już w dniu 7 listopada 2014 roku pozwany pozostawał w opóźnieniu w zapłacie kwoty 36727,21 zł, należnej powódce z tytułu zachowku. Od tego dnia należały się zatem powódce ustawowe odsetki za fakt opóźnienia w zapłacie przez pozwanego kwoty zachowku (art. 481 § 1 k.c.).

÷

W związku z powyższym, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy zmienił częściowo zaskarżony wyrok:

- 1) w punkcie I w ten sposób, że uchylił rozstrzygnięcie o rozłożeniu na raty kwoty 36727,21 zł,
- 2) w punkcie III w ten sposób, że zasądził od T. M. na rzecz B. W. odsetki ustawowe od kwoty 36727,21 zł także za okres od dnia 7 listopada 2014 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku i odsetki ustawowe za opóźnienie od tej samej kwoty za okres od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia 18 października 2016 roku.

*

W pozostałej części apelacja powódki jest bezzasadna i w związku z tym podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

Oddalenie apelacji odnosi się do rozstrzygnięcia oddalającego powództwo o zapłatę odsetek od kwoty 36727,21 zł za okres od dnia 30 października 2014 roku do dnia 6 listopada 2014 roku.

*

Na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 zd. 1 k.p.c. Sąd Okręgowy zasądził od T. M. na rzecz B. W. kwotę 1204,60 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Powódka uległa tylko co do nieznacznej części swojej apelacji, dlatego też należało włożyć na pozwanego obowiązek zwrotu powódce wszystkich kosztów poniesionych przez nią w postępowaniu odwoławczym. Koszty te obejmują:

- a) opłatę od apelacji – 289 zł (k. 390, 392),
- b) wynagrodzenie pełnomocnika procesowego – 900 zł, ustalone na podstawie § 2 pkt 4 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 1804 ze zm.),
- c) opłaty pocztowe za przesłanie przesyłek poleconych obejmujących pisma procesowe – 5,20 zł (k. 363), 5,20 zł (k. 381), 5,20 zł (k. 391).

*

Z tych wszystkich względów i na podstawie powołanych wyżej przepisów Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.

Dorota Modrzewska-Smyk Dariusz Iskra Marta Postulska-Siwek